

Демонстрационен пример

Модул 5:

Времеви и честотни характеристики на типови звена

Курс: Теория на Управлението 1

Автор: доц. д-р Александър Ищев

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

*„Организационна и технологична инфраструктура за учене през
целия живот и развитие на компетенции”*

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Инвестира във вашето бъдеще!

стр. 1 от 7

ВРЕМЕВИ И ЧЕСТОТНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА АПЕРИОДИЧНО ЗВЕНО

В този ресурс от Модул 5, върху пример с едно от най-често срещаните в системите за автоматично управление звена – аperiодичното ($W(p) = \frac{k}{Tp+1}$), се илюстрира получаването (аналитично и чрез програмната система Matlab/Simulink) на времевите и на честотните характеристики на типовите звена.

Начален модел на звеното е неговата предавателна функция $W(p) = \frac{k}{Tp+1}$, а нейните параметри са: коефициент на пропорционалност $k=10$ и времеконстанта $T=2$ s. **Този червен текст се изпуска (, формулите по-долу се оставят без промяна, а параметрите $k=10$ и $T=2$ се използват във втория раздел - при „Получаване на времевите и на честотните характеристики на аperiодичното звено чрез Matlab/Simulink“**

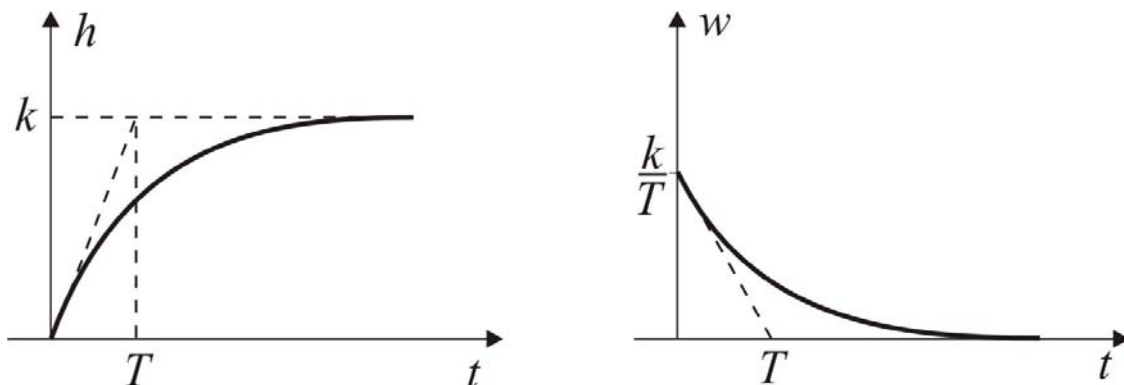
Времеви характеристики

Преходната функция на аperiодичното звено има Лапласово изображение $H(p) = W(p) \frac{1}{p}$. От таблица за обратна Лапласова трансформация на $H(p) = \frac{k}{p(Tp+1)}$ се получава

$$h(t) = k \left(1 - e^{-\frac{t}{T}} \right).$$

Тегловната функция на аperiодичното звено може да се получи аналогично - чрез обратна Лапласова трансформация на нейното изображение: $W(p) = \frac{k}{Tp+1}$ или чрез диференциране на преходната функция

$$w(t) = \frac{k}{T} e^{-\frac{t}{T}}.$$

Времеви характеристики на аperiодичното звено

От показаните графики се вижда, че преходната и тегловната функции се стремят монотонно (без колебания) към установените си стойности - съответно k и 0 , и

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски съюз

Европейски социален фонд

практически ги достигат за време $4T$. Преходни процеси от този вид се наричат **апериодични**, което е дало и наименованието на звеното.

Честотни характеристики

От предавателната функция на апериодично звено $W(p) = \frac{k}{Tp+1}$, след заместване на p с $j\omega$ се получава амплитудно-фазовата му характеристика

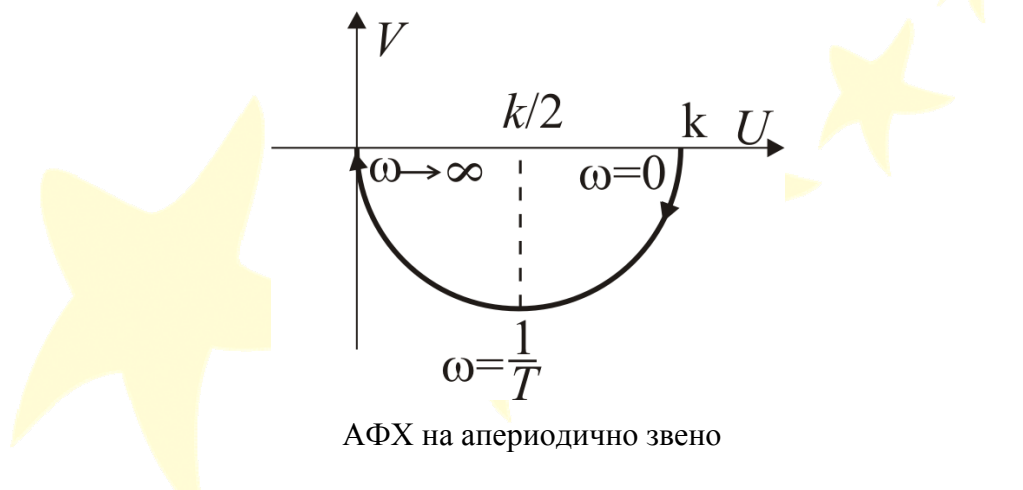
$$W(j\omega) = \frac{k}{1+j\omega T}.$$

След рационализиране - умножаване на числителя и знаменателя на израза с комплексно-спрегнатият израз на знаменателя $(1-j\omega T)$

$$W(j\omega) = \frac{k}{1+j\omega T} \times \frac{1-j\omega T}{1-j\omega T} = \frac{k}{1+\omega^2 T^2} - j \frac{k\omega T}{1+\omega^2 T^2},$$

се отделят реалната и имагинерната честотни характеристики

$$U(\omega) = \frac{k}{1+\omega^2 T^2}; \quad V(\omega) = -\frac{k\omega T}{1+\omega^2 T^2}.$$

АФХ на апериодично звено

АФХ на апериодичното звено е показана на фигурата. Тя е полуокръжност с център $\left(\frac{k}{2}, j0\right)$ и радиус $\frac{k}{2}$.

АЧХ може да се получи като се отчете, че е модул на АФХ $W(j\omega) = \frac{k+j0}{1+j\omega T}$

$$A(\omega) = \frac{\text{mod}[k+j0]}{\text{mod}[1+j\omega T]} = \frac{\sqrt{k^2+0^2}}{\sqrt{1^2+\omega^2 T^2}} = \frac{k}{\sqrt{1+\omega^2 T^2}}.$$

ФЧХ е аргумента на АФХ. Съгласно $W(j\omega) = \frac{k+j0}{1+j\omega T}$ и правилото, че аргументът на

частно от комплексни числа е разликата от аргументите на числителя и знаменателя, се получава

$$\varphi(\omega) = \arg[k+j0] - \arg[1+j\omega T] = \arctg \frac{0}{k} - \arctg \frac{\omega T}{1} = -\arctg \omega T.$$

ЛАЧХ на апериодичното звено от дефиницията и уравнение следва

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще!

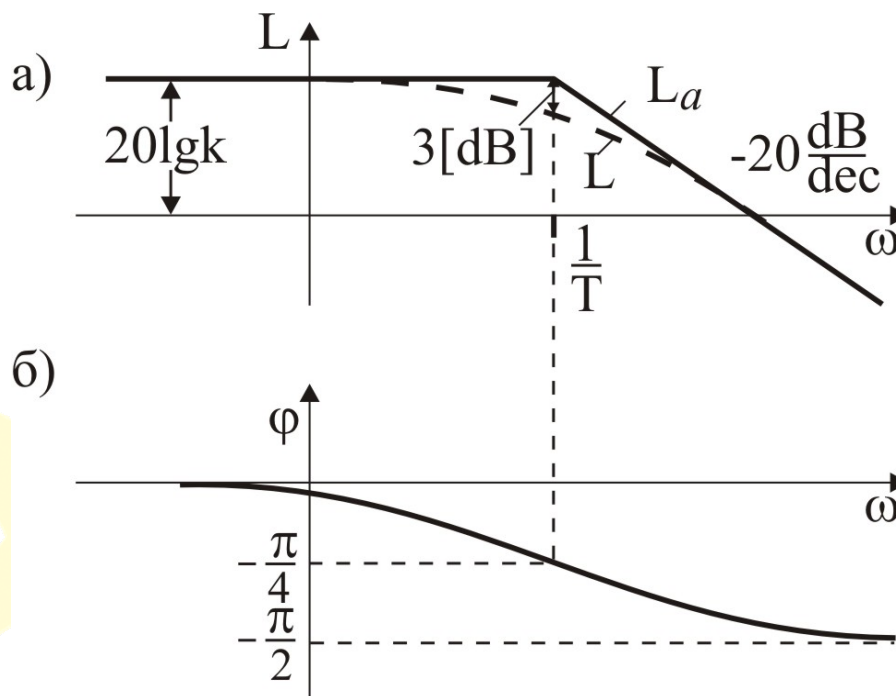
Европейски съюз

$$L(\omega) = 20 \lg k - 20 \lg \sqrt{1 + \omega^2 T^2}.$$

Тя е показана на фигурата а) по-долу фиг.3.13а с пунктир. Важно значение имат асимптотичните свойства на тази характеристика. При ниските честоти (при $\omega \ll \frac{1}{T}$), под корена в нейното уравнение може да се пренебрегне $\omega^2 T^2 \ll 1$, и тогава $L(\omega) = 20 \lg k$ не зависи от честотата. **Нискочестотната асимптота** на ЛАЧХ е успоредна на абсцисната ос и е на разстояние $20 \lg k$ от нея. При високите честоти (при $\omega \gg \frac{1}{T}$), под корена в нейното уравнение може да се пренебрегне единицата, т.к. $\omega^2 T^2 \gg 1$. Получава се **високочестотната асимптота**

$$(3.107) \quad L(\omega) = 20 \lg k - 20 \lg \sqrt{1 + \omega^2 T^2} = 20 \lg k - 20 \lg \omega T.$$

Логаритмични характеристики на аperiodично звено

При използвания в координатната система на ЛАЧХ логаритмичен мащаб за честотата ω , това е уравнение на права линия с наклон $-20 \frac{dB}{dec}$. Тя пресича нискочестотната асимптота при така наречената **спрягаща честота** $\omega_{спр} = \frac{1}{T}$. Разликата между точната (L) и **асимптотичната** (L_a) ЛАЧХ е най-голяма при спрягащата честота и е приблизително $3[dB]$. Тази разлика се счита за незначителна и затова обикновено се използват именно асимптотичните ЛАЧХ.

Точната ЛФЧХ $\varphi(\omega)$ на аperiodичното звено е показана на горната фигура б). Нейните асимптоти, както се вижда от уравнението са 0 при $\omega \ll \frac{1}{T}$ и $-\frac{\pi}{2}$ при $\omega \gg \frac{1}{T}$.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

„Организационна и технологична инфраструктура за учене през целия живот и развитие на компетенции”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

Получаване на времевите и на честотните характеристики на аperiодичното звено чрез Matlab/Simulink

В следващото разглеждане са избрани следните стойности на параметрите на предавателната функция $W(p) = \frac{k}{Tp+1}$: коефициент на пропорционалност $k=10$ и времеконстанта $T=2$ s.

```
num=10;  
den=[2 1];  
sys=tf(num, den)  
figure(1)  
step(sys)  
figure(2)  
impulse(sys)  
figure(3)  
bode(sys)  
figure(4)  
nyquist(sys)
```

Transfer function:

$$\frac{10}{2s + 1}$$

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042

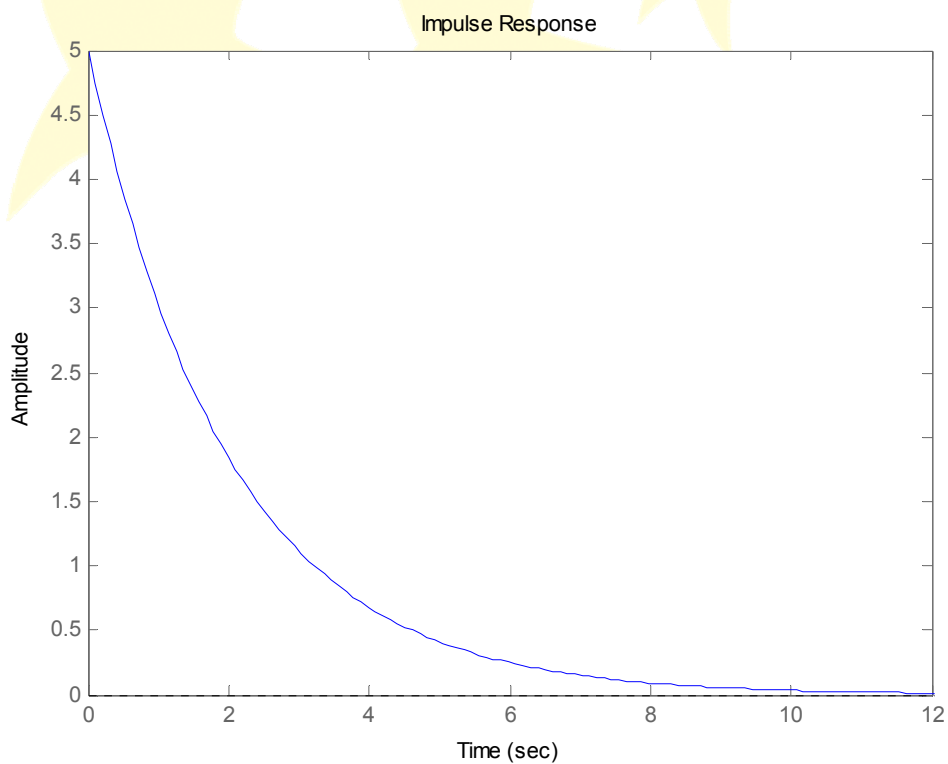
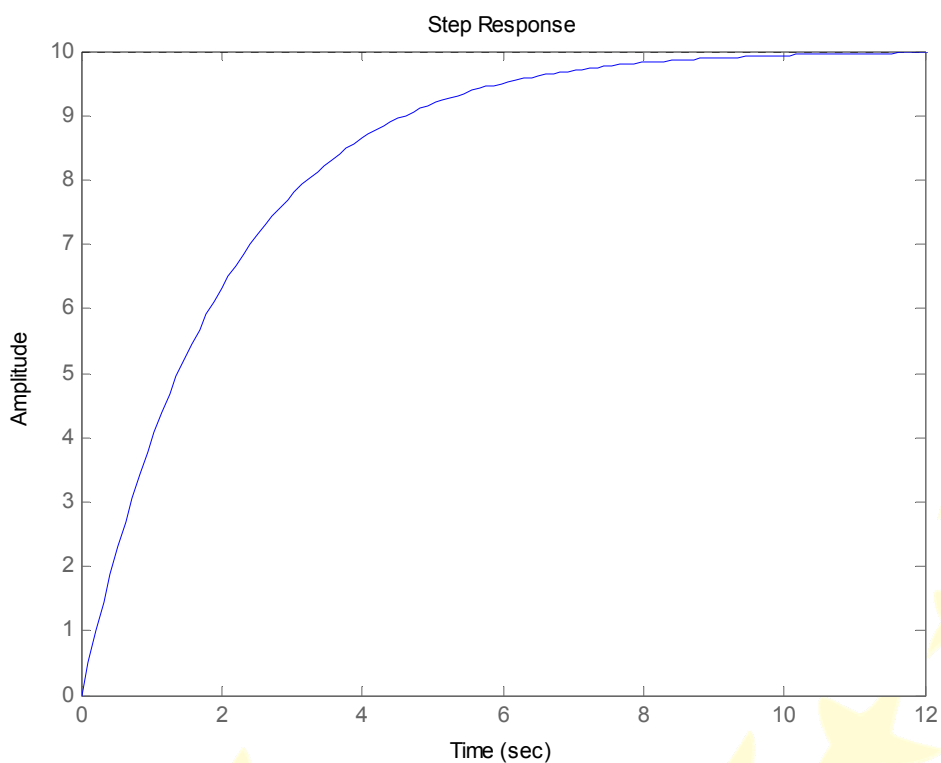
**„Организационна и технологична инфраструктура за учене през
целия живот и развитие на компетенции”**

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Инвестира във вашето бъдеще!

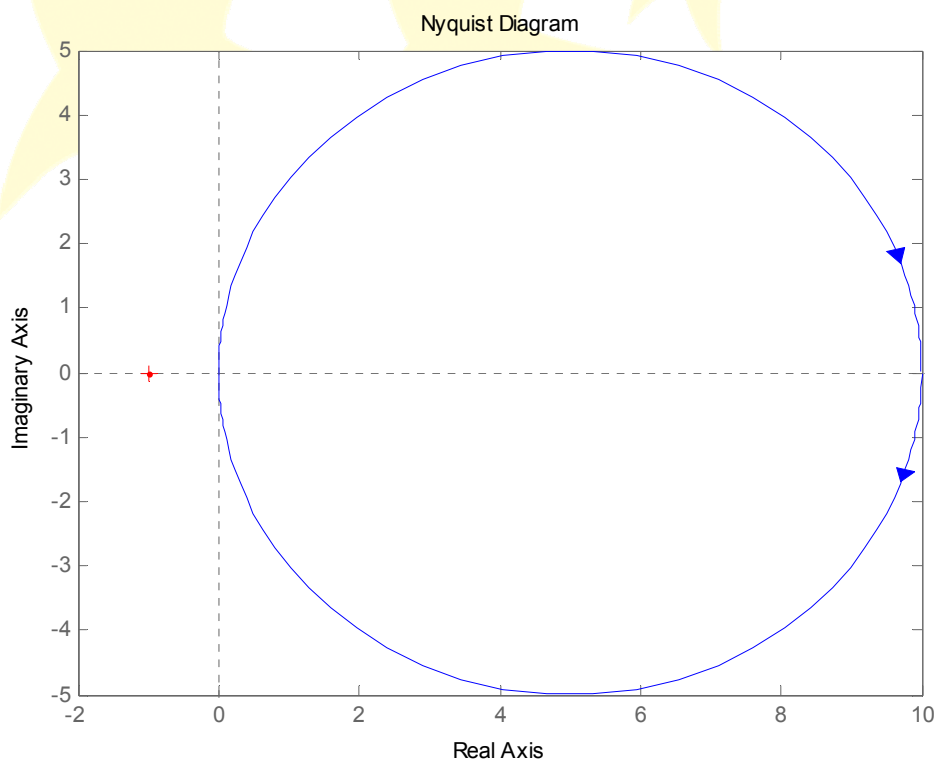
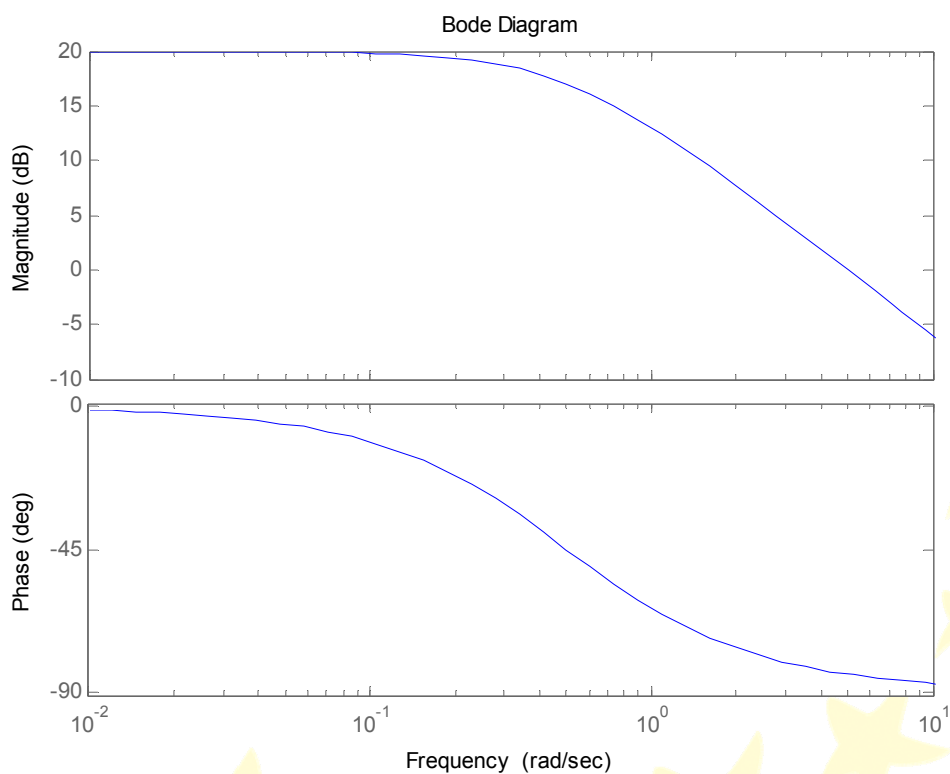
стр. 5 от 7

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042
„Организационна и технологична инфраструктура за учене през
целия живот и развитие на компетенции”
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001--4.3.04-0042
„Организационна и технологична инфраструктура за учене през
целия живот и развитие на компетенции”
 Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
 Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
 съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз
Инвестира във вашето бъдеще!

